

ROBERT
MACFARLANE

VECHILE
DRUMURI
O călătorie pe jos

Traducere din limba engleză
de Roxana Truța

POLIROM
2022

Cuprins

<i>Nota autorului</i>	11
Partea I. Pe drum (Anglia)	13
1. Urmă	15
2. Cărare	21
3. Cretă	47
4. Nămol	71
Partea a II-a. Pe urma urmelor (Scoția)	99
5. Apă – Sud	101
6. Apă – Nord	135
7. Turbă	161
8. Gnais	191
9. Granit	207
Partea a III-a. Pribegie (Țări străine)	233
10. Calcar	235
11. Rădăcini	259
12. Gheață	287

Partea a IV-a. Revenire (Anglia)	319
13. Zăpadă	321
14. Cremene	337
15. Fantomă	365
16. Amprentă	393
<i>Glosar</i>	401
<i>Note</i>	409
<i>Bibliografie selectivă</i>	428
<i>Mulțumiri</i>	441
<i>Indice selectiv</i>	447

1. Urmă

Toate lucrurile iau parte la scrierea propriilor istorii... Piciorul nu lasă urme în zăpadă ori pe pământ, ci imprimă cu caractere care dăinuie mai mult sau mai puțin o hartă a drumului parcurs. Pământul e un memorandum înțesat de urme și orice obiect e acoperit în întregime de asemenea indicii. Această auto-consemnare nu conține niciodată în natură, iar narațiunea e urma sigiliului imprimat.¹

Ralph Waldo Emerson (1850)

Încă două zile până la solstițiul de iarnă; anul se pregătește se întoarce foaia. De-a lungul acelei zile friguroase, orașul și satele din împrejurimi lăncezeau în nemișcare. La cinci grade sub punctul de îngheț, pământul era pregătit de vreme rea. Zăpada acumulată în nori părea că nu vrea să cadă. Școlile din suburbii erau închise, oamenii stăteau închiși în case, trotuarele erau înghețate bocnă, iar pe străzi era polci. Soarele arunca o lumină palidă pe bolta cerului. Apoi, chiar înainte de lăsarea întunericului, a început să ningă. A ținut-o așa mai bine de cinci ore, iar stratul de zăpadă creștea cu câțiva centimetri în fiecare ceas.

În seara aceea încercam să lucrez la biroul meu, dar gândul îmi tot fugea la ninsoare. Mă întrerupeam întruna, ridicându-mă să privesc pe fereastră. Zăpada cădea prin

dreptul luminii portocalii a unui stâlp de iluminat, iar fulgii dolofani păreau niște scânteii împrăștiate de un furnal.

Ninsoarea s-a oprit în jurul orei opt seara. Un ceas mai târziu, am ieșit să mă plimb, luând cu mine o sticlă de whisky ca să-mi țină de cald. Am mers aproape un kilometru pe drumuri neumblate, pe care zăpada așternută era curată și fără urme de pași. Casele deveneau tot mai rare. Unele nu aveau draperiile trase; eram martorul serilor petrecute în familie, al jocului de umbre și lumini al televizoarelor și al murmurului lor nedeslușit. Frigul mi-a pătruns în oase. Pe cer licărea o puzderie de stele, iar luna învăluia ținutul într-o lumină argintie.

La marginea dinspre sud a suburbiei am trecut pe lângă ultimul stâlp de iluminat aflat lângă o tufă de păducel, iar alături am zărit o deschizătură în gardul viu de la care pleca o cărare lăturalnică.

Am pornit de-a lungul ei, mergând către est-sud-est, până ce am dat de o culme calcaroasă care, în întuneric, părea mai degrabă o cocoasă de balenă. Spre nord, se vedeau luminile strălucitoare ale orașului, iar în vârful turnurilor și al macaralelor licăreau lumini roșii de avertizare pentru aeronave. Zăpada înghețată scârțâia sub apăsarea pașilor. Spre apus, am zărit o vulpe care străbătea câmpul în pas vioi. Luna strălucea atât de puternic, încât totul avea o umbră bine conturată, negru pe alb, precisă ca o tăietură dintr-o gravură în lemn. Ramurile cornilor desenau adevărate zebre pe cărare, iar păducelul arunca umbre dantelate. Copacii păreau împodobiți cu volănașe de zăpadă, căci pe crengi și pe rămurele stratul de nea așternut era gros de două degete. Omătul înfrumuseța ținutul, iar lumina lunii îl făcea să pară mai întins.

Acea cărare era cea pe care o străbătusem cel mai des de-a lungul vieții. E un drumeag relativ recent, care nu

putea să aibă mai mult de cincizeci de ani. Spre răsărit, gardul viu, înalt de doi metri și jumătate, e din păducel; spre apus, arbuștii sunt mai tineri – un amestec de păducel, porumbar, alun și corn. Nu e un loc frumos în adevăratul sens al cuvântului, dar îi apreciez caracterul tainic, mărginit cum e pe ambele laturi de câte un gard viu însinuat discret între câmp și drum. Vara, vedeam acolo mici stoluri de sticleți neastâmpărați care își luau zborul din tufele de scaieți și aterizau apoi tot mai departe, pe măsură ce mă apropiam de ei.

În acca scară, cărarea devenise o alee cenușie înzăpezită. Am mers de-a lungul ei până la pădurea de fagi de pe culmea în formă de cocoasă, trecând de la solul argilos la unul calcaros. La liziera îndepărtată a codrului, m-am strecurat printr-o breșă mărginită de iederă și am ajuns în câmpul de dincolo de pădure, care se întindea pe șaisprezece hectare de teren.

La prima vedere, câmpul părea neted ca o banchiză plutitoare. Dar când am pornit în lungul lui, am început să observ semnele. În zăpadă erau întipărite multe urme de păsări și de animale, arhive ale sutelor de călătorii făcute după ce ninsoarea a contenit. Se vedeau foarte clar urme de căprioare, urme lăsate de potârnicchi, ca niște săgeți ce indicau încotro au luat-o, dar și urme de labe de iepuri. Liniile multora dintre acele urme coteau de-a lungul câmpului, dispărând în întuneric sau în gardul viu. Lumina piezișă a lunii sporea întunericul, făcând ca urmele mai apropiate să pară umplute ca niște călimări. Tuturor acelor urme le-am adăugat și pe ale mele.

Zăpada putea fi citită cu ușurință. Fiecare șir de urme părea acțiunea unei cărți care putea fi citită înapoi în timp, ca referiri la întâmplări de mult apuse. Am dat peste urmele

unei vulpi care erau măturate pe alocuri de propria sa coadă stufoasă, de parcă vicleana ar fi încercat să ascundă dovada trecerii ei pe acolo. Am descoperit și ceva ce bănuiesc că erau urmele unui fazan ce încerca să-și ia zborul: mici șanțuri în locul în care se împinsese în sus, apoi, ici-colo, tiparele penelor de ambele părți ale urmelor de pași, devenind tot mai puțin clare și dispărând cu totul în final.

Am ales să merg pe urma unor pași de căprioare care coteau puternic spre marginea aceluși câmp. Urmele treceau printr-un gard viu de porumbar; mi-am croit drum după căprioare și m-am pomenit deodată într-un loc fecic.

La nord față de locul unde mă aflam era o pantă lină de vreo trei sute de metri; mai sus, la miazăzi, se vedeau câteva coline uriașe și albe, care înconjurau ceea ce părea a fi un mic lac neted din care se înălța un steag. Erau lăstărișuri de fagi și arboreți de pin, pante și adâncituri improvizate în pământ, coline rotunjite și văi brăzdate.

M-am dus până la presupusul lac și am mers pe suprafața lui până lângă steag, unde m-am așezat și am luat o înghițitură de whisky. Lipsit de jucători din pricina întunericului, transformat de ninsoare și de lumina lunii, acolo era de fapt un teren exclusivist de golf, care devenise un târâm bizar în acel ținut rural. Scuzându-mă nesincer, cu jumătate de gură, față de membrii clubului de golf, am părăsit primul steag și am pornit să explorez terenul. Am cutreierat de la o suprafață de joc la alta, însoțit doar de umbra mea. Mă adânceam până la coapse în troiene. Undeva, lângă al cincilea steag, m-am culcat pe spate și am privit stelele în mișcarea lor lentă.

Majoritatea urmelor de pe terenul de golf fuseseră lăsate de iepuri. Dacă ați văzut vreodată urme de iepuri în zăpadă, știți că seamănă cu masca unei fantome de Halloween sau

cu chipul din *Tipătu* lui Edvard Munch: cele două picioare din spate plasate lateral sunt ochii lunguieți, iar între și dincolo de ele, cele două labe din față, puțin decalate, formează nasul și gura ovală. Mii de astfel de chipuri mă priveau fix din zăpadă.

Ocazional, farurile mașinilor de pe drumul aflat mai la vest proiectau lungi tuneluri galbene de lumină. La a douăsprezecea suprafață de joc, un animal mare și cu blana închisă la culoare a alergat din spatele unui copac la adăpostul tufărișului. Părea să fi fost un lup, dar la fel de bine putea fi un cerb sau o vulpe; ca un nătâng, am simțit fiori reci de spaimă pe șira spinării.

Ajuns la capătul terenului de golf, am luat-o pe urmele iepurilor și am trecut prin alt gard viu de porumbar, ajungând pe drumul roman care străbate kilometri întregi de-a lungul scundelor coline calcaroase. Acoperit de zăpadă, drumul arăta minunat; linia sa albă purta privirile departe, în ambele sensuri de mers, însă eu am pornit spre sud-est. Prin gardul viu care mărginea drumul pe ambele părți întrezăream câmpurile întinse în care lumina lunii se reflecta sub forma unor așternuturi grele. O pasăre s-a mișcat într-un frasin înalt, iar zăpada cernută pe cărarea dinaintea mea a căzut ca niște pureci de pe pelicule vechi.

Distanța era mai lungă sau poate timpul se comprimase, căci, în mod ciudat, mi se părea că străbătusem kilometri după kilometri de-a lungul multor ore ca să ajung în punctul în care drumul roman depășea capătul unei alee largi, mărginite de fagi, pe care am recunoscut-o. Pornind pe alee, am înconjurat bastionul unei mari fortificații cu structură inelară datând din epoca fierului, apoi am traversat un drum și am ajuns la o pajiște întinsă aflată pe culmea unui deal calcaros, la optzeci de metri deasupra nivelului mării. Copaci din cărbune, gust de cositor în gură.

În vârful dealului, sub lumina lunii, la marginea unui *tumul din epoca bronzului, m-am așezat în zăpadă și am mai luat câteva înghițituri de whisky. Am privit înapoi de-a lungul urmelor propriilor mei pași, care ajungeau până la locul unde mă aflam. Mai încolo, spre nord-vest, se zăreau o duzină de alte cărări cu urme de pași ce se pierdeau departe, în vale. Am ales una dintre ele și am pornit de-a lungul ei, pe urmele pașilor, să văd încotro m-ar putea duce...